GAZETA KRAKOWSKA

Nro 43.

Z KRAKOWA DNIA 28 MAIA 1820 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 19 Maia.

Wypis z Protokułu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z Bożey Łaski
MY ALEXANDER I.
Cesarz Wszech Rossyy Król Polski
&c. &c. &c.

Zważywszy, iż zupełne rozwinięcie artykułu 143 Ustawy Konstytucyyney, oddaiącego karność urzędników Sądowniczych Sądowi Naywyższey Instancyi, nie może prędzey bydź zaprowadzonem iak tylko razem z ustawami w nierozerwanym związku z niem będącemi, iako to: z Statutem Organicznym Sądownictwa i Kodexami Procedur Sądowych; pragnąc stopniami ułatwiać przeyście z dotychczasowego porządku karności Sądowey, do porządku Konstytucyynego; przytem zaś maiąc na względzie, że przepisy postanowienia Naszego de dato $\frac{1}{13}$ Maia 1817 roku, podług których od wyroku Sądu Karzącego przeciw urzędnikowi lub officyaliście za przestępstwa w służbie pod Sąd Karzący oddanemu, dozwolonem iest odwołanie się do wyższey Instancyi tak oskarżonemu urzędnikowi, iako też Prokuratorowi, w części tylko odpowiedziałyby zamierzonemu celowi, gdyby nie było dozwolonem podobnież odwołanie się od wyroków w drodze dyscyplinarney względem urzędników lub officyialistów linii sądowniczey zapadłych, od których zależy bądź uniewinnienie oskarżonego, bądź wymierzenie kar porządkowych; albo destytucyia, lub oddanie pod Sąd Karzący za cięższe w służbie przekroczenia; na przełożenie Kommissyi Sprawiedliwości, po zasiągnieniu zdania ogólnego zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Od wyroków Trybunałów Cywilnych, Sądów Kryminalnych i Sądu Appellacyynego, w drodze cywilno-dyscyplinarney zapadłych, służy prawo odwołania się równie obwinionemu urzędnikowi lub officyaliście sądowemu, iako też i Prokuratorowi Królewskiemu.

Art: 2. Prokuratorowie przy tychże Sądach urzęduiący, obowiązanemi są przesyłać natychmiast wraz z aktami ta-

kowe wyroki w drodze cywilno dyscyplinarney wydawane, do Kommissyi Rządowey Sprawiedliwości, w zamiarze odebrania od niey stósownych poleceń, bądź względem założenia Appellacyi, bądź względem poprzestania na zapadłym wyroku.

Art: 3. Czas odwołania się służy do miesięcy trzech od daty wręczenia wyroku, a respective od dnia doyścia iego do Kommissyi Rządowey Sprawiedliwości.

Art: 4. Sąd Naywyższey Instancyi i Sąd Appellacyyny mocnemi są w sprawach karności z odwołania się do nich przychodzących, nakazać dostateczniey-sze rzeczy wyiaśnienie, zmieniać wyroki zaappellowane i złagodzić lub zaostrzyć kary dyscyplinarne. Wyrok ich będzie ostatecznym.

Art: 5. Wykonanie ninieyszego postanowienia Naszego, które w Dzienniku Praw umieszczonem bydź ma, Kommissyi Sprawiedliwości polecamy.

Dan w Petersburgu d. $\frac{6}{18}$ Kwietnia 1820.

(podp.) *ALEXANDER.*

W zastępstwie Ministera Sprawiedliwości Radcą Stanu.

(pod:) M. *Woźnicki.*

przez Cesarza i Króla:

(L. S.) Minister Sekretarz Stanu

(pod.) *Ig: Sobolewski.*

Z Paryża d. 10 Maia.

Wydział trudniący się wystawieniem pomnika dla P. Malherbes, podał Królowi wzór iego.

W tych dniach powróci tu Hr. Blacas z swoiego poselstwa z Rzymu.

Na granicy Francuzkiey od Strazburga do Dunkierki iest woysko nasze od niniakiego czasu w poruszeniu. W nadgranicznych twierdzach pierwszey i drugiey linii zostały osady znacznie powiększone.

W wszystkich departamentach spisuią dokładnie liczbę Protestantów dla Ministra spraw wewnętrznych.

W nocy d. 7 odkryty tu znowu został zbrodniczy zamysł przy nowey galeryi Luwru na przeciwko ulicy de l'Echelle. O godzinie 1 z północy zbliżył się iakiś człowiek do drzwi i położył tam paczkę prochu w wielkości działowey kuli. W ustach trzymał palący się skrętek tytuniu (Cigarro) którym chciał podsypkę do tey paczki zapalić, gdy niespodziewanie od kilku policyi urzędników i żandarmów pochwycony został. Jeden z żandarmów skoczył razem d paczki prochu i odepchnął ią od podsypki. Uwięziony wyznał w pierwszem badaniu, iż nazywa się Gravier i służył iako kapitan w 5tym pułku ułanów byłey gwardyi. Ma 31 lat, rodził się w Barcelonett i iest teraz bez zatrudnienia. Przy drzwiach znaleziono oraz papier na którym znaydowały się 4 szpetne wiersze przeciw Nayiaśnieyszem Osobom. Paczkę, którą potem przeyrzano, zawierała dwa funty prochu. Gravier zaprowadzony został do domu Elbeuf, gdzie mocno iest strzeżony. W kilka godzin późniey uwięziono ieszcze 3 inne osoby, pomiędzy któremi znayduie się Pocztarczyk Bouton. Przy Gravier znaleść miano bardzo ważne listy. Nazaiutrz uwięziono ieszcze iednego wspólnika Gravier. Podług listów, które przy nim znaleziono miał on zostawać w związkach z dobrze znanemi kapitalistami. — D. 8 o godzinie 2 z północy chciał się inny człowiek do-

stać do Luwru, przelazłszy parkan. Stoiący na przeciwko parkanu żołnierz słysząc szmer, zawołał: "Kto idzie?" Na co ten odpowiedział: "Waleczny żołnierzu poydź do mnie, mam ci coś powiedzieć." Lecz żołnierz zamiast odpowiedzi, nabiiał karabin, co ów człowiek posłyszawszy, z niesłychaną szybkością przebył nazad parkan. Zolnierz wystrzelił, ale go nie trafił. Szukano zaraz wszędzie ale nikogo nie znaleziono.

Dnia tegoż wyciągniono z Sekwany paczkę, w którey znaydowała się odcięta kobieca głowa. Policyia śledzi usilnie sprawcę tey zbrodni.

Jeden z zabóyców P. Mouchard został niedawno uwięziony. Znaleść u niego miano 8 fuzyy, wiele ładunków, kilka mundurów gwardyi i plan do dostania hasła. Jednym z ludzi, którzy po postrzale zaprowadzili P. Mouchard do domu, był służący Hr. Rostopczyna.

Niedawno skonfiskowane tu zostało nowe pisemko pod tytułem: "Aperçu historiques," Xięgarz Patris, który ie kazał drukować, iest uwięziony. U Xięgarza Lacretelle starszego skonfiskowano już trzecie pisemko pod tytułem: "Porte-feuille politique."

Wczoray uwięziono tu i do policyi zaprowadzono Winiarza, u którego zgromadzali się tak zwani liberaliści. W kantorze iego znaleziono listę wielu osób, w którey na każdey karcie u wierzchu wyrysowany był piórem sztylet podobny do tego, którym Louvel Xcia Berry zabił.

Sąd kryminalny skazał wczoray Kucharza Arnoult na 6cio miesięczne więzienie i zapłacenie 60 Fr. ponieważ d. 14 Lutego nazaiutrz po zabiciu Xcia Berry, cieszył się z tego zdarzenia, i między innemi mówił: "Z czterech pozostało tylko trzech; spłacę moie długi, i ieżeli chcą wytępić psie zielsko, potrzeba go z korzeniem wyrwać." Obrońca iego wymawiał go pijaństwem, ale na to sąd nie miał względu.

Jeden z dzienników tuteyszych zawiera co następuie: Panuiący teraz Król Angielski zaznaiomił się przed rewolucyią iako Xże Wallii z Xciem Orleanu, oycem teraźnieyszego Xcia, gdy ten Anglią zwiedzał, i pożyczył od niego kilka milliionów Fr. które teraz synowi odesłał. Nie wiedział on o tey pożyczce, ale mu się bardzo przydała, bo zapłacił nią w części zakupione niedawno we Francyi za 5 mill. lasy.

W wydanych teraz przez P. Chateaubriand Pamiętnikach Xcia Berry, znayduie się między innemi czuła anekdota o dwóch iego naturalnych córkach, które przed zgonem swoiey małżonce polecił, i ta przyrzekła umieraiącemu małżonkowi opiekować się niemi.

Królowa Angielska przybyła pod nazwiskiem Margrabiny de Bult do Paryża. Na iey powozie znayduie się napis: *spe meliore vehor.*

Niektóre z pism naszych wzmiankuią o nowym kongressie Europeyskim, który zacząć się ma w Październiku r. b. w Berlinie i znaydować się na nim maią osobiście Cesarze Rossyyski i Austryiacki. Celem tego kongressu bydź ma ułożenie w ogólności stanu politycznego Europy, a w szczególności Niemiec.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych d. 6 b. m. P. Lainé zdał sprawę w imie-

niu kommissyi o nowey ustawie o obiorach. Radził iey przyięcie z niektóremi odmianami, które kommissyia uznała za potrzebne. Gdy Prezes podług zwyczaiu wniósł, aby proiekt do ustawy i zdanie o nim sprawy były wydrukowane i pomiędzy członki rozdane, i dzień do roztrząsania proiektu był oznaczony, żądał Jenerał Foy, aby przed roztrząsaniem był także wydrukowany i rozdany poczet w wszystkich departamentach obieraczów i naywiększe stałe podatki (*) opłacących obywateli. Gdy przymówiło się wielu członków za i przeciw temu żądaniu, przypomniał Prezes izbie, iż przepis porządku zabrania wszelkiego roztrząsania przed oznaczonem na to dniem; oznaczono zatem d. 15 na roztrząsanie powyższey ustawy, i zapisało się zaraz 34 członków do mówienia za nią, a 82 przeciw niey. — Na tem posiedzeniu znaydował się także w poselskiey loży Poseł Perski Mirza-Aboul-Hassan-Kahn z swoim sekretarzem.

Z Madrytu d. 29 Kwietnia.

Infant Karol, iako dowodca korpusu karabinierów gwardyi Królewskiey, oddał Królowi, bratu swoiemu w imieniu tego korpusu adres powinszowania. (A zatem nie prawda, ażeby z Madrytu wyiechał.) — Drugi pułk pieszy gwardyi Królewskiey obchodził świetną ucztą przyięcie przez Króla konstytucyi, którą Król z całą rodziną obecnością swoią zaszczycił. —— Dziś daie pierwszy pułk teyże gwardyi w Buen-Rettiro wielki obiad dla Jenerała Arco-Aguero.

Wyrok Królewski z dnia 23 b. m. nakazuie stósownie do artykułu 362 konstytucyi urządzenie w wszystkich prowincyiach narodowey milicyi. Inny wyrok zawiera tymczasowy przepis względem iey cwiczeń.

W Nawarze municypalność i wielu mieszkańców Pampelony posłali prośby do Króla i tymczasowey junty o odwołanie Jenerała Miny. Wiadomo, że ten Jenerał odebrał już naganę od junty, ponieważ w Nawarze samowolnie chciał korpus woyska utworzyć i kontrybucyie rozpisał. Tymczasowa junta, która w chwili ogłoszenia konstytucyi (dnia 11 Marca) utworzyła się w Pampelonie, nie uzyskała zaufania innych municypalności, i obrana została inna z członków wszystkich powiatów, która dnia 7 b. m. rozpoczęła swoie urzędowanie.

Król wydał następuiące rozporządzenie: 1) Biskupi zalecić maią Plebanom, aby oni lub ich wikaryuszowie co Niedziela i Swięto wykładali parafiianom konstytucyią, zwracaiąc ich uwagę na korzyści iakie dla wszystkich klass z teyże konstytucyi wynikaią, i osłabili przez to wszelkie fałszywe wyobrażenia, któreby złośliwi lub niewiadomi ludzie o konstytucyi rozszerzali. 2) W wszystkich niższych szkołach Nauczyciele maią dzieciom tłumaczyć i kazać czytać konstytucyią, aby się z nią obznaiomiły. 3) Stósownie do artykułu 268 konstytucyi w każdym Uniwersytecie Królestwa ma ieden z Professorów dawać publiczną naukę o konstytucyi, a w Lyceach,

(*) Stałe podatki (directes) składaią się we Francyi: 1) z podatku gruntowego, 2) osobistego i ruchomego; 3) od drzwi i okien; 4) z patentowego.

gdzie niema Professora nauki prawa, Professor filozofii, w Seminaryiach zaś ieden z Lektorów. 4) W wszystkich naukowych ustanowieniach i kollegiiach, które powierzone są świeckim lub zakonnym Xiężom, ma ten z Professorów dawać naukę o konstytucyi, który naywiększą okaże do tego zdatność. 5) Rozpoczęcie takowey nauki w Uniwersytetach, Gimnazyiach, Klasztorach i Seminaryiach oznaymione bydź ma przez mieyscową gazetę, a gdzie takowey niema, przez doniesienie, aby każdy mógł z niey korzystać. 6) Municypalności maią co miesiąc zwierzchności prowincyionalney o ścisłym uskutecznieniu tego rozkazu i o iego wpływie na mniemanie publiczne donosić, a ostatnie znowu Ministeryum. 7) Minister spraw wewnętrznych ma iak nayśpieszniey w drukarni narodowey kazać wydrukować stereotypami konstytucyią, ażeby w wszystkich prowincyiach państwa po iak naytańszey cenie sprzedawana była. Minister spraw zamorskich prowincyy ma przedsięwziąść środki, ażeby do Ameryki dostateczna liczba konstytucyi przesłaną została. 8) Wszystkie te rozporządzenia są wszelako tylko tymczasowemi poki Stany nie wydadzą stósownie do konstytucyi ogólnego przepisu publicznego oświecenia.

Wszystkie uchwały Stanów uskuteczniane teraz są w całey Monarchii.

Gazeta Miscelanea donosi za rzecz pewną, iż Król zawołać do siebie kazał Francuzkiego Ambassadora, Xięcia Laval-Montmorency, i rzekł do niego: "Jeżeliby kto we Francyi powątpiwał o szczerem moim przyięciu konstytucyi i sądził, iż byłem do tego zniewolony, zalecam W. Panu, abyś temu zaprzeczył, i zapewnił, iż krok móy był dobrowolny."

Król postanowił, iż dzień 2 Maia 1808 w którym Francuzi pod Miuratem rzeź w Madrycie zrobili, będzie na wieczne czasy żałobną rocznicą.

Nowa rada stanu iest iuż zupełnie wedle konstytucyi urządzona, i Canga Arguelles iest aktualnym Ministrem skarbu.

Rospisana tu została pożyczka na 40 mill. realów (12 mill. Fr.) Aże zapewniona iest od niey prowizyia po 10 od sta, a kapitał zabezpieczony zostanie na dochodach Królewskich, będzie zatem w krótce dopełniona, zwłaszcza iż w całey Hiszpanii pokazała się znowu gotowizna.

Nawet po wsiach na wzór stolicy i miast tworzą się teraz towarzystwa patryiotyczne.

Zniesieni Jezuici pobieraią codziennie po pół piastra.

Z Londynu d. 9 Maia.

D. 5 w niższey izbie zaszły ważne spory. Z porządku dziennego P. Brougham wniósł rzecz oprawach i przywileiach Korony, ile te maią związek z listą cywilną. "Daleki iestem (rzekł) ażebym proponował izbie iakie bądź kolwiek poniżenie godności Królewskiey lub naruszenie praw i przywileiów Korony. Stósownie do dawnego zwyczaiu, który utrzymuie się od poczęcia naszey konstytucyi, Król nie może żadney gruntowey własności posiadać. Wszystkie podobne włości są dobrami, które przechodzą od Korony, na Koronę. Nawet prywatne dobra, które Król iako Xże posiada, staią

się koronnemi skoro na tron wstąpi. Mamy wiele przykładów, iż Korona żadnego niepodległego maiątku nie posiada, którymby rozporządzić mogła. Pierwszy Pit w r. 1799 naruszył te prawa, i ustawą w 39 roku panowania Jerzego III przyznano Monarsze własność dóbr i moc rozrządzenia niemi na rzecz swoich sukcesorów. Przez tę ustawę obalony został dawny zwyczay; wiadomo bowiem, iż w dawnych czasach Król obowiązany był z dóbr koronnych i innych własności, nietylko powagę korony, ale i potrzeby służby publiczney zastępować. Czasami tylko, gdy te dochody nie wystarczały, uchwalał parlament dodatki do tych kosztów. Do różnych dochodów Korony należał między innemi zysk z rozbitych okrętów i niektórych ryb pod brzegami poławianych. Na mocy tego prawa, równie iak zdobyczowych pieniędzy, dochodów z kopalni, i t. d. obowiązaną była Korona utrzymywać wolne brzegi od rabusiów. Wielka późniey nastąpiła zmiana; wszystkie te wydatki zwalone zostały na lud, a dawne dochody Korony pozostały iak dawniey, które pod ostatnim panowaniem do 13 mill. 700,000 Fs. wynosiły. Gdy zwrócę uwagę moią na listę cywilną, wyznać muszę, iż ta ani iest dogodną, ani odpowiadaiącą godności Korony. Wszystkie iey wydatki tak są zwącone, iż nikt doyść ich niepotrafi. Każdy z nas wie iakie maią dochody Król Francuzki, Prezydent Amerykański lub Król Niderlandzki; ale nikt wiedzieć nie może o dochodach Króla Angielskiego. Żaden z Kanclerzów nie dowiedł czyli Monarchę 8 lub 900,000 Fs. kray rocznie kosztuie, a przynaymniey nie znam żadnego, któryby to mógł wyiaśnić. Przykro iest patrzeć iak Monarcha przymuszony iest małe summy z osobistemi swoiemi wydatkami mięszać, iak n. p. mnieysze i większe pensyie. Nie przystałożby na wzór porządnego kupca utrzymywać rachunek tych wydatków? Lecz siedzący na przeciwko mnie Szanowny Członek (Kanclerz Skarbowy Vansittart) iest wcale przeciwnego zdania. (Tu wyraził mowca życzenie, aby izba była skłonną w oznaczeniu listy cywilney na całe życie, iżby Monarcha był w stanie utrzymywać z godnością powagę Korony; lecz żądał, aby kazała sobie zdać sprawę o różnych dochodach, które nie należą do kontroli izby, a zostaią pod rozrządzeniem Korony, iako to z dobyczowych pieniędzy, ceł zachodnio-Indyyskich po 4 1/2 od sta i t. d. Wspominał tu zabranie Hollenderskiey floty w Smirnie pod Jerzym III, Duńskiey w Kopenhadze i Hiszpańskich Fregat, i nazwał to niezatartą plamą charakteru narodowego.)

P. Cannig zbiiał każdy punkt mowy P. Brougham i prosił izby, aby proponowaney nowości nie przyymowała. Nalegał o utrzymanie listy cywilney i wszystkiego iak od 4 lat zostaie, a mianowicie $4\frac{1}{2}$ procentowego cła Indyyskiego, z którego Rząd co rocznie zdawać będzie sprawę. Wniosek P. Brougham nazwał nie w swoim mieyscu, ponieważ Monarcha nie żąda nałożenia nowych ciężarów na lud, ale przestaie na liście cywilney, która od 4 lat istnieie, i tę należy zatwierdzić. P. Canning wniosł na końcu o przystąpienie do dziennego porządku. Po przymówieniu się wielu członków za

z przeciw wnioskowi P. Brougham, został tenże większością 273 przeciw 153 głosów odrzucony.

Dnia 8 P. Baring wniosł do izby niższey prośbę od znaczney liczby pierwszych kupców stolicy o zwolnienie zagranicznego handlu, i nadanie mu dawney wolności. Wniosek P. Barring poparło wielu członków i prośba przyiętą została.

D. 9 P. Parnell zapowiedział, że P. Grattan przychodzi do zdrowia, że d. 25 przybędzie do izby i wniesie żądanie o przypuszczenie do praw obywatelskich Katolików Irlandskich.

Żądanie Hunta o rewizyią iego sprawy zostało przez sąd Królewski odrzucone, i w krótce nastąpi na niego wyrok.

Należący do ostatniego spisku przeciw Ministrom Hall, Frith, George, Preston i Hazard zostali przez sąd dnia 6 uwolnionemi, ponieważ przeciw niem nie było żadnych świadków. Preston zabierał się do mówienia, ale sługa sądowy nie dozwolił i wyprowadził go z innemi.

W Dower pochwycono człowieka, który z Angielską machiną do robienia koronek udać się chciał do Francyi.

Królowa Angielska wyieżdzaiąc z Pesaro dała tam wielki obiad, podczas którego sama wniosła zdrowie Króla Angielskiego Jerzego IV. — Onegday przybył tu Posłaniec stanu Johnson z listami z Paryża tego samego dnia z odpowiedzią odiechał.

W ostatnią sobotę Xiąże Wellington w nowey swoiey sali, która iest trofeami przyozdobiona, dał nader świetny obiad na serwisach, które od różnych Monarchów w podarunku otrzymał. Obok tego Bohatyra Xiąże Jorku siedział po prawey, a Xiąże Leopold Koburgski po lewey stronie; obiad ukończył się po północy.

Minister Lord Castlereagh choruie ciągle na podagrę, i miał się z niektóremi swoiemi kollagami poróżnić.

W Hiszpanii noszą Damy kapelusze podług Quirogi i Riego, a tuteysi Hiszpanie podług Boliwara.

Podług listu z Rio-Janeiro pod dniem 19 Lutego w rządzie Rzeczypospolitey Buenos-Ayres zaszła odmiana. P. de Aguire mianowany został poki nie zgromadzą się izby prawodawcze tymczasowem naywyższym Dyrektorem. — Dyrektor Puyrredon stał się obmierzłym ludowi i dla tego złożył swóy urząd; lecz spodziewał się utrzymać swóy wpływ przez podsunięcie swoego przyiaciela, Jenerała Rondeau, na tymczasowego swoiego zastępcę. Wiedziano o tem, i oczekiwano zwołania izb w Listopadzie; ale gdy to nienastąpiło, korzystał zatem lud z oddalenia się Jenera Rondeau przeciw Monterosom i choroby Jenerała Belgranos, i złożył Jenerała Rondeau z urzędu Dyrektora. Zdaie się iednak, iż Pułkownik Bustos zastępuiąc Jenerała Belgranos, postępuie ubocznemi drogami z woyskiem do tego miasta. Puyrredon miał ratować się ucieczką na Amerykański okręt. Z tymczasowego obrania Aguire wypada wnieść, iż lud życzy sobie mieć ulubionego Jenerała St. Martin Dyrektorem.

Z główney kwatery Boliwara o 50 tylko mil Hiszpańskich od Karakas, piszą pod dniem 6 Lutego, iż spodziewaią się w krótce zdobyć to miasto; cała siła Hiszpańskiego Wodza Morillo składa się z 4 do 6000 ludzi, pomiędzy któremi znayduie się iuż tylko 350 Europeyczyków. Jenerał Paez z żalem całego woyska zginął przy zdobyciu iedney przeprawy, i Soublette obiął po nim dowodztwo.

Gazeta dworska Rio-Janeiro pod dniem 29 Lutego i 2 Marca zawiera doniesienia o zwycięztwie Portugalskiego woyska w Montevideo. Hr. Figueira dowódca woyska Portugalskiego wyruszył z 1200 ludzmi nad rzekę Taquarembo, przeciw któremu Artigas pod Jenerałem de la Torre 2500 ludzi wysłał. Nastąpiła dnia 22 Stycznia bitwa, w którey poległ Jenerał Sotellio, a Jenerał de la Torre ratuiąc się ucieczką konia i pistolety porzucił. Nieprzyiaciel utracił 800 ludzi w zabitych, 15 w ranionych i 490 w jeńcach; Portugalska zaś strata podana tylko iest 1 zabitego i 5 ranionych ludzi.

Od granic Hiszpańskich d. 2 Maia.

W Arragonii rozeszła się pogłoska, że Francyia zgromadza woyska w Pireneach i tak dalece znalazła wiarę, że tamteyszy Ienerał kapitan wysłać z nią musiał gońca do Madrytu. Tymczasem okazała się w krótce zmyśloną.

W Korunie odgrzebano zwłoki straconego o zmowę na przywrócenie konstytucyi Stanów Jenerała Porlier, które będą uroczyście pochowane. Od iego małżonki zaledwo wyproszono klucz od iego trumny.

W Kadyxie odprawione zostało d. 18 Kwietnia żałobne nabożeństwo za poległych w d. 10 Marca mieszkańców, na którem wszystkie znaydowały się władze. — Jenerałowie Campana i Valdez, iako też dowódcy pułków przewodników i Lealtad są ciągle uwięzionemi i będą za powyższą rzeź obywateli kryminalnie sądzonemi.

Około przylądka Gates krąży kilkonaście korsarzów południowey Ameryki, którzy przeznaczone do Alikante i Malagi kupieckiemi okręty zatrzymuią, zabieraią z nich co im się podoba, zresztą dozwalaią wolno płynąć.

Z Szwaycaryi d. 8 Maia.

Rada stanu dyryguiącego Kantonu Lucerny oznaymiła okólnikiem z d. 24 Kwietnia wszystkim kantonom, iż Seym ligi zebrać się ma d. 3 Lipca i wezwała ie do opatrzenia swoich posłów dostatecznemi instrukcyiami. — Taż rada oznaymiła Kantonom o zaszłey w Hiszpanii odmianie, i że ta bynaymniey nie zrywa odwieczney pomiędzy obiema narodami przyiaźni.

Z Pragi d. 13 Maia.

Dziś w południe przybyli tu Nayiaśnieysi Cesarstwo Ichmość z Arcyxiężną Jmć. Klementyną, Xiężną Salerno, w pożądanem zdrowiu, przy serdecznem powitaniu licznie zebranych mieszkańców stolicy i wysiedli do zamku Królewskiego, gdzie poprzedzili ich Xiąże Jmć. Albert Sasko-Cieszyński i Xiąże Jmć. Antoni Saski z Małżonką swoią Arcyxiężną Jmć. Teressą.

DODATEK
DO N^ro 43.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 28 MAIA 1820 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Lipska d. 9 Maia.

Zdrowie Xięcia Schwarzenberga codziennie się polepsza. Lekarz iego Hahnemann w wielkich u niego względach zostaie; przed kilku dniami otrzymał od niego kosztowny pierścień i zapewnioną ma znaczną kwotę pieniędzy.

Rozporządzenie Królewskie względem opłaty od towarów, która od 1 Sierpnia r. b. nastąpi, wyszło iuż z druku. Opłata iest bardzo mierna, którey połowa wpływać będzie do Królewskiey, a druga do mieyskiey kassy. Wszystko iest sprostowane i spodziewać się należy, iż Lipsk znacznie zyska na przechodowym handlu.

Uniwersytet tuteyszy, którego Rektorem obrany niedawno został Kanonik Doktor Tittiman, ma ciągle wiele uczniów. Dway synowie Xięcia Schwarzenberga słuchaią także w niey tego lata nauk.

Teraźnieyszy iarmark tuteyszy nie był ieszcze naygorszy. Pomimo, iż miasto zawalone było Angielskiemi towarami, znalazły iednak niektóre Saskie fabrykaty pokup. Naywiększy zaś był odbyt na towary iedwabne. Poiedyńczy handel był lichy, ponieważ liczba sprzedaiących w stosunku do kupuiących była nader wielka.

Od brzegów Menu d. 15 Maia.

Podług nadeszłych z Wiednia doniesień wszyscy Posłowie Seymu związkowego i Prezyduiący Austryiacki ziadą niezawodnie na 20 b. m. do Frankfortu, a dnia 25 rozpoczną się znowu posiedzenia.

Na końcu z. m. przybiegł do Karlsruhe goniec od poselstwa W. Xięcia z Wiednia, i za kilka dni znowu tam pobiegł. Domyślaią się więc, iż powziął zatwierdzenie aktu kongresu. — Zdaie się, iż Stany Badeńskie nie będą przed końcem tego miesiąca zwołane.

Podług gazety nad Nekarą wychodzącey wiele Xiążąt Niemieckich podać miało w Wiedniu przełożenie, aby ich kontyngensa do woyska związkowego zmnieyszone zostały.

W kraiu Hanowerskim zaostrzyć miano karę za poiedynek na pistolety, ponieważ bardziey zagrażaią życiu, niże-

li inny oręż.

Dziennik der Freymüthige für Deutschland, który PP. Müchler i Szymański w Brandebergii wydawali, został zabroniony.

Z Sztokólmu d. 9 Maia.

Z rozkazu Królewica Następcy tronu autograficzne pisma nieśmiertelnego Linneusza będą za staraniem Professora Adama Afzelius w Upsali drukiem ogłoszone.

Król nie uznał za potrzebne odmienienia rozporządzenia względem przywozu płodów co do Niderlandskich okrętów. Amerykańskie zaś okręty mogą tu przywozić Zachodnio - Jndyyskie natury i kunsztu płody bez wyższey opłaty nad Szwedzkie okręty; z tem iednak warunkiem, iż Szwedzkie okręty będą mogły do Ziednoczonych Stanów zawozić wszystkie natury i kunsztu płody z nad Baltyckiego morza bez wyższey opłaty od Amerykańskich.

Układy z dworem Duńskim względem uskutecznienia zawartego w Kiel traktatu ukończone zostały z ukontentowaniem obu Rządów, i d. 20 Kwietnia podpisana w tey mierze została w Kopenhadze umowa.

ROZMAITOŚCI.

P. Cadet - de - Vaux czynił niedawno doświadczenia prania i bielenia płótna gotowanemi zimniakami, które okazały się skutecznemi. Brudy uprane są we dwie godziny; ścierki tracą zwyczayny nieprzyiemny smród, a pieluchy żółtość. Maiące bydź zimniakami prane płótno, potrzeba naprzód przepłukać, włożyć w zimną studzienną lub inną wodę na 24 godzin do kufy, potem wymiąć i wykręcić. Po pierwszem tem przeczyszczeniu, kładzie się na pół godziny do kociołka do wrzącey wody, z którey się osącza. Tu kładą się na nie zimniaki zwyczaynie ugotowane, nienadto miękko, i oczyszczone, aby płótno szarych plam nie dostało. Zimniaki kładą się szczególniey na części ztłuszczone; składa się płótno do kupy, polewa się gorącą wodą, potem pierze się w zimney wodzie. Jeżeliby ieszcze nie było dosyć czyste, tedy umacza się ieszcze raz w wrzącey wodzie i okłada się zimniakami. Prane zimniakami płótno nabiera tęgości, iak gdyby było krochmalone, co sprawuie kleiowatość ziemniaków, która także nieczystość wyciąga.

Na wyspie Borneo znayduie się nadzwyczayney piękności i osobliwszy kwiat czerwonego koloru z białemi żyłkami, który bez badyla zdaie się prosto z ziemi wychodzić. Podczas kwitnienia niema żadnych liści i podobny iest do iarmużu, a gdy okwitnie ma przeszło łokieć średnicy. Doktór Horsfiel miał przywieść do Londynu ieden krzak tego osobliwszego natury płodu i chce wydać iego opis.

W Wunstorf (w kraiu Hanowerskim) za kichnieniem wyleciał kobiecie żywy robak z nosa (scolopendra electrica) przez co pozbawianą została kilkoletniego bolu głowy. Domyślić się należy, iż wąchaniem kwiatka wciągnęła go do dziurki nosowey, gdzie ukształcił się z 50 swoiemi nogami, z których mu corok po kilka przyrastało.

W Rzeczypltey Siedmiu wysp niedaleko wyspy S. Maura postrzeżono niedawno wysepkę, którey dotąd nieuważano; niektórzy sądzą, iż powstanie iey miało związek z powtarzanemi na wyspie S. Maura trzęsieniami ziemi. Angielska korweta Aid pod Kapitanem Smith popłynęła dla rozpoznania tey wyspy i ieżeli istotnie nowo iest utworzona, nadania iey nazwiska *Londerdale Rock.* Stan wyspy S. Maura iest pożałowania godny, ziemia iest tam zawsze kołyszącą się, tak iż żaden murowany budynek ostać się nie może, i te kilka, które ieszcze stoią, iak n. p koszary w krótce się zawalą, gdyż dachy są z nich pozrucane. Jedno znaymocnieyszych wstrząśnień było d. 6 Kwietnia, któremu z bagniska niedaleko miasta będącego mocny smród siarki towarzyszył.

Sławny Algarotti przywodzi w pismie swoim za przykład cudowne podniesienie się wartości przez przemysł iednego przedmiotu zegarkowych spindlów. Funt żelaza surowego kosztuie w fabryce 6 graycarów; to żelazo przerabiaią na stal, a z tey robią spindle. Jeden spindel nie waży więcey $\frac{1}{15}$ grana, i gdy iest dobrze zrobiony, sprzedawany iest po 8 Zr. Z iednego funta żelaza po otrąceniu ubycia, robią 80,000 takich spindlów, a zatem funt sorowego materyiału za 6 graycarów, wychodzi do wartości 640,000 Zr.

Dnia 2 Listopada 1819 padał w Blankenburgu i Dixmude we Flandryi czerwony deszcz. Następney nocy padał takiż w Schewenningen. Przy chemicznem rozbiorze tey deszczówki pokazał się w niey hydroliczny Kobalt. — Dnia 23 Listopada tegóż roku przy okropney burzy padał w Montreal w Ameryce czarny deszcz iak inkaust; lecz woda z niego nie była rozbierana.

DONIESIENIA

Senat Rządzący Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu, postanowiwszy, ażeby dla wygody Osób, bawiącycn na Kąpielacch w Krzeszowicach, utrzymywanym był przez miesiące letne kurs Poczty konney z Krakowa i na powrót oznaymuie; iż kurs takowy z dniem pierwszym miesiąca Czerwca roku bieżącego otworzonym zostanie, i raz w tydzień, to iest: z Krzeszowic do Krakowa w każdą środę rano, a z Krakowa do Krzeszowic w tenże sam dzień po południu odbywać się będzie, za opłatą zwyczayną Portorii, Taryffą ogólną oznaczonego.

W Krakowie dnia 26 Maia 1820.

Wodzicki.
Mieroszewski, Sek: Jen: Sen:

Gdy na dniu 19 Kwietnia r. z. niedoszła do skutku dla braku licytantów licytacyia stanowcza dwóch realności nieruchomych, to iest domu murowanego w mieście Zydowskim Kazimierzu przy Krakowie pod L. popisową 56 sytuowanego, tudzież piętra drugiego Kamienicy także w mieście Zydowskim pod L. 82 stoiącey, a to w skutek Rezolucyi Trybunału I. Inst: Wol. M. K. i J. O., w dniu 16 Stycznia r. b. do L. 39 zapadłey uskutecznienie sprzedarzy przez publiczną licytacyią, na przedstawienie W. Kozłowskiego Kurratora Massy bezdziedziczney Mann Salamona Hochwald sądownie dodanego, w Krakowie na przedmieściu Wesoła pod L. 249 mieszkaiącego, nakazuiącey ogłoszona, i gdy Wyrokiem Trybunału I. Inst: z dnia 7 Marca r. b. Warunki takoweyże licytacyi na nowo korzystnie dla chęć kupna maiących zmienio-

ne zostały, przeto w skutek takowego Wyroku, i żądania w spomnionego Kurratora Massy, odbędzie się w Biórze Antoniego Matakiewicza O. P. D. Notaryusza Wol: M. K. i J. O. w Krakowie przy ulicy Grodzkiey pod L. 225 powtorna licytacyia stanowcza wspomnionych domów w dniu 5 Czerwca r. b. 1820 o godzinie 10 ranney. Realności te należą do Massy zmarłego Star. Mann Salamona Hochwald, dla zrzeczenia się takowey przez Sukcessorów, Rezulucyią Tryb: I. Inst: W. M. K. z dnia 11 Lutego r. z. 1818 do L. 295 za wakuiącą uznaney. Pierwsza z tych realności to iest Kamienica pod L. 56 sytuowana oszacowane iest urzędownie przez w sztuce biegłych przysięgłych w ilości Złp. 9399. Piętro zaś drugie Kamienicy pod L. 82 oszacowane zostało przez tychże w sztuce biegłych w ilości Złp. 6820 gr. 5 od których to cen pierwsze zacznie się wywołanie, i od których część dziesiątą iako Vadium przed rozpoczęciem, licytacyi chęć kupna maiący złożyć winni będą. O tytułach własności, stanie hipotecznym opisie urzędowym tychże nieruchomości, dalszych warunków licytacyi każdego czasu wiadomość powziąść można u podpisanego Pisarza sprzedarz odbywaiącego. — W Krakowie dnia 21 Kwietnia 1820 r.

A. Matakiewicz, Notaryusz.

Podpisany ma honor donieść Prześwietney Publiczności, że codziennie dostać u niego można pozłacanych, posrebrzanych i bronzowanych towarów, iako to: Luster, lichtarzów stołowych i ściennych, w różnych gatunkach draperyynych robot do firanek, ram do popiersiów, &c. Podpisany podeymuie się także robienia wszelkiego gatunku nowych drzewianych robót, iako tez starych ochędorzenia i odnowienia. — Mieszka na Podgórzu pod czarnym Orłem pod Nrem 2 na pierwszym piętrze.

Józef Ruepp. Pozłotnik i bronzownik.

☞ Nowo przybyły Artysta ze Lwowa, osiadaiący za upoważnieniem Rzadu w Krakowie, ma honor polecić się Prześwietney Publiczności w tańcach każdemu podług upodobania dogodnych. — Zyczący sobie oddać dzieci swoie do ukształcenia tak w figurach iako i w tańcach, udać się raczy na ulicę Gołębią pod Nr. 253 do domu JP. Zebrowskiego na drugie piętro.

A. Różański, Metr Tańców.

U Salomona Spiry na Kaźmierzu przy Krakowie w kamienicy W. Popiela pod L. 83 na pierwszym piętrze zamieszkałego dostać można Tabaki Galicyiskiey w ołowkach cało fontowych, półfontowych i ćwierćfontowych wagi Wiedeńskiey, w gatunku nayprzednieyszym i w cenie mierney; o czem Szanowną Publiczność uwiadomia się.

Kąpiele siarczne w Krzeszowicach w Okręgu W. M. Krakowa w rozlicznych Chorobach ze skutków lekarskich sławne, otworzone zostały dnia 15 Maia r. b. Pawilon, Dworków pięć, i Gmach Łazienki Zielone zwany są od dnia rzeczonego donaięcia. — Oberża i Traktyernia dobrze urządzone ku wszelkiey wygodzie iak również Sala w Pałacu ku zabawie przy dobraney Muzyce uprzyiemnią czas pobytu w kąpielach Szanownych Gości; wszakże i okolice Krzeszowic nayp iękn ieysze ku zbawiennym skutkom przyczynić się mogą. — Czystość, pospiech i punktualność w usłudze potrzebney zapewnia.

J. Kwaśniewski, Doktor Med:

W Domu Macieia Knotza pod N. 460 w Ulicy S. Jana pod znakiem Króla Węgierskiego od dnia 20 Maia r. b. można dostać dobrego Octu winnego węgierskiego kwartę za złp. ieden, tudzież Ogórków węgierskich marynówanych w większych, lub mnieyszych baryłkach. — Oraz czyni tenże Właściciel wiadomo, iż Dom murowany, wraz z Ogrodem w Ulicy Szpitalney pod Nrem 608 z wolney ręki każdego czasu ma do sprzedania.